

3. Трикіло, А. І., Левчук, К. О. Визначення рівня працездатності та моделювання функціонального стану оператора / Збірник наукових праць Дніпровського державного технічного університету (технічні науки). 2019. Вип. 33. – с. 118-122.
4. Кочина М.Л., Яворський О.В., Маслова Н.М., Біла А.А. Результати дослідження психофізіологічних показників студентів в процесі зорової праці / IV Всеукраїнський з'їзд фахівців із спортивної медицини та лікувальної фізкультури «Сучасні досягнення спортивної медицини, Фізичної та реабілітаційної медицини-2019». Дніпро, 11-13 квітня 2019 року. – с. 105-107.
5. Сайківська Л.Ф. Розробка та використання інформаційної технології для оцінки функціонального стану оператора зорового профілю / Л.Ф. Сайківська // Технологический аудит и резервы производства. – 2015. – Вип. 4(2). – с.45-49. DOI: 10.15587/2312-8372.2015.47914.
6. Фирсов А. Г., Кочин О. В. Проблемы обеспечения надежности и валидности результатов психофизиологической экспертизы / Український журнал медицини, біології та спорту. 2018. № 6. – с. 209-214.

О.Є. Сук

ХНАДУ, (м. Харків)

ПЕРСПЕКТИВИ ГУМАНІТАРИЗАЦІЇ ОСВІТИ В ТЕХНІЧНОМУ ЗВО

Сучасна модель підготовки фахівців є спрямованою на надання студентам певної суми знань, необхідної і достатньої для забезпечення професійної компетентності. Завдання формування технічних та професійних навичок сьогодні залишає все менш часу для вивчення гуманітарних наук.

Скорочення кількості годин, відведених на вивчення гуманітарних дисциплін, призводить до такої ситуації, коли випускники, отримавши професійні знання, мають недостатньо високу гуманітарну культуру, що змушує замислитись про подальші перспективи освіти в технічних ЗВО.

Стає очевидним, що практика підготовки фахівців в технічних ЗВО не відповідає вимогам сучасного життя. Орієнтація на передавання максимального обсягу технічних знань без врахування духовно-моральної складової освітнього процесу може привести до перетворення освіти на формальну, прагматичну структуру, до втрати національної самобутності.

Протистояти технократичному підходу до освіти, на думку багатьох фахівців, поступово стає гуманітарна парадигма, яка має за мету не лише пізнання законів природи та суспільства, але й «оволодіння гуманістичною методологією творчого перетворення світу і гармонізації відносин «людина-природа-суспільство», затвердження гуманітарних цінностей та орієнтирів.

Гуманітаризація освіти є не просто процесом засвоєння знань про людину, вона відіграє важливу людиноутворюючу роль, тобто перетворює знання про людину в гуманітарні технології, що допомагають визначити подальшу лінію життя з позиції людського виміру набутих знань. Сутність гуманітаризації, перш за все, у формуванні культури мислення, творчих здібностей студента на основі глибокого розуміння історії культури та цивілізації, всього культурного спадку.

Це передбачає побудову освітнього процесу на ґрунті загальнолюдських цінностей, цінностей життя, вільного розвитку особистості, поваги до неї. Тому гуманітаризація ЗВО все частіше розглядається як умова збереження культури.

Сьогодні перед українськими ЗВО стоїть завдання реалізації безперервної розвиваючої освіти, яка відповідаючи кращім світовим стандартам, враховувала б соціокультурні особливості країни та світового інформаційно-освітнього простору. Вирішення цього завдання можливе лише за умови синтезу гуманітарних та природничих галузей наукового знання.

Специфіка процесу гуманітаризації в системі ЗВО підготовки розкривається багатьма фахівцями по-різному. Так, деякі автори до основних напрямків гуманітаризації відносять демократизацію освіти, яка дозволить розробити комплексну систему курсів з найбільш значних

гуманітарних проблем і, таким чином, забезпечити ефективність отримання знань про людину та суспільство [1, с. 18]. Інша група авторів розуміє під гуманітаризацією освіти орієнтацію на пріоритетний розвиток духовної, моральної, творчої особистості з установкою «не на гуманітарну освіту, а на гуманітарний зміст освіти» [2, с. 65]. Вважаючи людину своєрідною «мішенню», В. Лежніков стверджує, що об'єктом гуманітаризації освіти є свідомість, світогляд, результатом – збагачення отриманих знань гуманітарними, а метою – формування людських якостей» [3]. Неможна не погодитись з твердженням Ю. Афанас'єва, що гуманітаризація освіти є необхідною передумовою та певним гарантом гуманістичної діяльності і світогляду фахівців», однак, навіть за умови гуманітаризації навчання і наявності гуманітарних знань в арсеналі певного індивіда, якщо ці знання не втілюються в дійсність, неможна говорити про наявність освіти взагалі. «Освіта може бути тільки гуманітарною, або її просто немає» [4, с.39]. Ще далі в цьому напрямку йде А.Г. Кутузов, який вважає, що не лише освіта, але й країна не зможе існувати як держава, якщо ми перейдемо на систему цінностей, де освіта буде послугою» [5]. В.Є. Шукшунов наголошує: «...найкращі уми людства... до центру освітньої парадигми ставлять духовність та творчу сутність людської діяльності. Традиційна, технократично обмежена «знаво-навична» парадигма (як єдність цілей, змісту, форм і методів навчання) нині доповнюється та заміщується гуманістично орієнтованою культурною парадигмою як єдністю цінностей, шляхів, засобів та способів освіти, націлених на забезпечення саморозвитку особистості її безперервної освіти, самоосвіти, самовизначення та самореалізації у різних інформаційно-предметних та соціально-комунікативних розвиваючих середовищах» [6].

Простежується тенденція до орієнтації освіти на інтеграцію природничих та гуманітарних дисциплін, на фахівця з широкою освітою. Однак, на цьому шляху є багато труднощів і, перш за все, складність виявлення зв'язків, точок дотику гуманітарних дисциплін зі специфікою

технічної освіти, що знижує інтерес студентів до таких дисциплін та переводить їх до переліку «неважливих», або і зовсім непотрібних.

Виходом з ситуації може стати взаємопроникнення гуманітарних і спеціальних аспектів ЗВО підготовки. Це передбачає, з одного боку, включення гуманітарних аспектів, пов'язаних з філософським, соціологічним, педагогічним, психологічним знанням до змісту технічних дисциплін, а з іншого – включення спеціальної, технічної тематики до змісту гуманітарних дисциплін. Потрібно створення такого культурно-освітнього простору, в якому освічена людина є не сумою компетенцій, а є носієм людських цінностей, не лише спеціалістом, що володіє певним обсягом науково-технічних знань, але й носієм гуманітарної культури. Окрім оволодіння професійними знаннями, сучасний фахівець повинен бути ерудованим, духовно розвиненим, мати високі моральні якості.

Список літератури

1. Шереги Ф. Э., Харчева Г., Сериков В. В. Социология образования. Прикладной аспект. М., 2007. - 304 с
2. Сорокин Г. М. Проблемы гуманитаризации технического образования в вузе. Ставрополь, 2006. 83 с.
3. Лежніков В.П. Проблемы гуманизации профессионального образования // Вестник евразийской науки. 2013. №1 (14). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/problemy-gumanizatsii-professionalnogo-obrazovaniya>.
4. Афанас'єв Ю.Н. Может ли образование быть негуманитарным? // Вопросы философии. 2000. N 7 с. 37-42.
5. Кутузов А.Г. Образование – это и есть наша национальная идея // <http://www.mhpi.ru>
6. Шукшунов В.Е. От создания парадигмы к образовательной практике // Взаимодействие властных структур и вузов на современном этапе развития общества. Тюмень, 2006.